מתני' [א]העושה סוכתו תחת האילן כאילו עשאה בתוך הבית סוכה על גבי סוכה העליונה כשרה והתחתונה פסולה ר' יהודה אומר אם אין דיורין בעליונה התחתונה כשרה: **גמ'** אמר רבא [ב]לא שנו אלא באילן שצלתו מרובה מחמתו אבל חמתו מרובה מצלתו כשרה ממאי מדקתני כאילו עשאה בתוך הבית למה לי למיתני כאילו עשאה בתוך הבית ליתני פסולה אלא הא קמ"ל דאילן דומיא דבית מה בית צלתו מרובה מחמתו אף אילן צלתו מרובה מחמתו וכי חמתו מרובה מצלתו מאי הוי הא קא מצטרף סכך פסול בהדי סכך כשר אמר רב פפא [ג]בשחבטן אי בשחבטן מאי למימרא מהו דתימא ניגזור היכא דחבטן אטו היכא דלא חבטן קמ"ל דלא גזרינן הא נמי תנינא [ד]הדלה עליה את הגפן ואת הדלעת ואת הקיסום וסיכך על גבן פסולה ואם היה סיכוך הרבה מהן או שקצצן כשרה היכי דמי אילימא בשלא חבטן הא קא מצטרף סכך פסול עם סכך כשר אלא לאו בשחבטן ושמע מינה דלא גזרינן מהו דתימא הני מילי בדיעבד אבל לכתחילה לא קמ"ל: סוכה ע"ג סוכה וכו': ת"ר [ה](בסוכות) תשבו [ו]ולא בסוכה שתחת הסוכה ולא בסוכה שתחת האילן ולא בסוכה שבתוך הבית אדרבה בסוכות תרתי משמע אמר רב נחמן בר יצחק בסכת כתיב אמר ר' ירמיה [ז]פעמים ששתיהן כשירות פעמים ששתיהן פסולות פעמים שתחתונה כשרה והעליונה פסולה פעמים שתחתונה פסולה והעליונה כשרה פעמים ששתיהן כשירות היכי דמי כגון שתחתונה חמתה מרובה מצלתה והעליונה צלתה מרובה מחמתה וקיימא עליונה בתוך עשרים פעמים ששתיהן פסולות היכי דמי כגון דתרוייהו צלתן מרובה מחמתן וקיימא עליונה למעלה מעשרים אמה פעמים שתחתונה כשרה והעליונה פסולה היכי

מתני' כאילו עשאה בתוך הבית. ופסולה כדתניא בברייתא בגמ': **הסחתונה פסולה.** דשני סככין יש לה וקרא פסיל סוכה תחת סוכה כדלקמן: **אם אין דיורין.** בגמרא (י.) מפרש לה: **גמ' למה לי למיתני כאילו עשאה בתוך הבית.** מההוא קרא דנפקא לן תוך הבית נפקא לן תחת האילן ולמה לי למיתני האי בהאי: **הא קא מצטרף סכך פסול.** מחובר סכך פסול הוא דכתיב (דברים טז) בחסכך מגרנך ומיקבך ממה שאתה מאסף מגרנך עשה סוכתך בפסולת גורן כגון קסין ובפסולת יקב כגון אשכולות ריקניות וחמוטות אלמא תלוש בעינן ומהני לן האילן לגל הסכך להשלים גלתה של סוכה: **בשחבטן.** השפיל ענפיו למטה מעורבין עם סכך כשר ואין נראין בעין וסכך כשר רבה עליו ומבטלה דמדאורייתא כל מילי בטל ברובא כדתנן במתני' (לקמן דף יח.) אם היה סיכוך מרובה מהן כשרה: **מאי למימרא.** למה ליה לרבא למימר כשרה ולמתניתין למה ליה למימר כאילו עשאה בתוך הבית לאשמועינן דלא פסול אלא דומיא דבית האי לאו מתח שני סככים הוא דכיון דחממו מרובה דענפיו מועטין וסכך כשר רבה עליו מהיכא תיתי למיפסל לאו משום שני סככים איכא דהא חד סככא הוא ולאו משום מחובר איכא דהא בטל ליה ברובא. שמע מינה מהכא שמסככין על קני הגג שקורין לע"ז אע"פ שסמוכות זו לזו בפחות מג' כיון שחממן מרובה מלצלן ואומר רבי דזהו השיעור כשהקנים והאויר שביניהן בשוה כדאמרינן (לקמן דף כב:) כחזא מלעיל כאמתא מלמטה וכעוד שהן הכשר והקנים בשוה אין צריך לנעגע אבל אם הקנים רבה שבהש"ס לשון השפלה והמפרש חבטה תליסה או שליפה טועה דאי מחובר הוא מאי אהני ואי תלוש הוא הא קתני אי קצצן מכלל דרישא מחוברים ועוד אי תלוש הוא גלתה מרובה מחמתה אמאי לא הלא נפלו על הסכך וגבי הדלה עליה אמאי בעי סיכוך הרבה מהן: **אטו היכא דלא חבטן.** דאיכא מאוס מחובר דמצטרף סכך פסול לכשר דאינו מעורב ביניהם ולמחוייה קאי ולא בטיל: **הדלה.** הרים ופשט עליה כעין דלית שקורין טריל"א: **קיסום.** עשב המתפשט מאד ושרשיו כאילן ועיקרו כאילן וקורין לו אידר"א ומתפשט ועולה על המומות: **פסולה.** מאוס ממחובר: **היכי דמי.** סיכוך הרבה מהן דמכשיר ליה בבטול אי דלא חבטן דלא בטיל אמאי כשירה: **הא קמצטרף.** ונמצא מסכך במחובר ואף על פי שהוא רחוק ומובדל מרבה הוא את הגל וצריך להיות גלתה מרובה מחמתה לגד מזה: **אלא דחבטן.** דבטיל אגב כשר והוה ליה טוליה כשר: **דיעבד.** דקתני הדלה: ה"ג **שפיהן כשירות היכי דמי כגון שהתחתונה חמתה מרובה מגלתה ועליונה גלתה מרובה מחמתה וקיימא עליונה בתוך עשרים שפיהן פסולות ה"ד כגון דתרוייהו גלתן מרובה מחמתן וקיימא עליונה למעלה מכ' התחתונה כשרה ועליונה פסולה** היכי דלית שקורין טריל"א: **קיסום.** עשב המתפשט מאד ושרשיו כאילן ועיקרו כאילן וקורין לו אידר"א ומתפשט ועולה על המומות: **פסולה.** מאוס ממחובר: **היכי דמי.** סיכוך הרבה מהן דמכשיר ליה בבטול אי דלא חבטן דלא בטיל אמאי כשירה: **הא קמצטרף.** ונמצא מסכך במחובר ואף על פי שהוא רחוק ומובדל מרבה הוא את הגל וצריך להיות גלתה מרובה מחמתה לגד מזה: **אלא דחבטן.** דבטיל אגב כשר והוה ליה טוליה כשר: **דיעבד.** דקתני הדלה: ה"ג **שפיהן כשירות היכי דמי כגון שהתחתונה חמתה מרובה מגלתה ועליונה גלתה מרובה מחמתה וקיימא עליונה בתוך עשרים שפיהן פסולות ה"ד כגון דתרוייהו גלתן מרובה מחמתן וקיימא עליונה למעלה מכ' התחתונה כשרה ועליונה פסולה** היכי

האי קא מצטרף סכך פסול בהדי סכך כשר. לפי שהאילן מחובר וכעין דבר תלוש דומיא דפסולת גורן ויקב ואם הסוכה שתחת האילן מסוככת כראוי שצלתה מרובה מחמתה לאו מיסתבר שמיפסל משום צירוף סכך פסול כיון דכי שקלת ליה לפסול אכמי גלתה מרובה אלא כשאין גלתה מרובה אלא מחמת הפסול אחירי והא דלא משני כגון דבגלאו פסול גלתה מרובה משום דלא"כ מאי למימרא דהשתא נמי דמשני בשחבטן קא פריך מאי למימרא ותדע דגבי מקלה סוכתו בשפודין או באלכוסות המטה מכשירין לקמן (דף עו.) בשש ריוח ביניהן כמותן ואע"ג דלא מהני בהו חבטה לבטל ברוב כיון דמיעכרין ולא מיערבן דהאי לחודיה קאי (ה) ולא אמרי' דמפסול משום מצטרף סכך פסול דכיון דכי שקלת ליה קני בכשר ועוד אמרינן לעיל (דף ד:) היתה גבוהה מעשרים והולין יורדין לתוך עשרים אם גלתם מרובה מחממם כשרה והא דאמרינן בסמוך מתחתונה כשרה ועליונה פסולה כגון שהתחתונה גלתה מרובה מחמתה והעליונה חמתה מרובה מגלתה וקיימי תרוייהו בתוך עשרים דמשמע הא קיימא עליונה למעלה מעשרים מתחתונה נמי פסולה משום דמצטרף סכך פסול בהדי סכך כשר התם מיירי כשאין התחתונה גלתה מרובה אלא מחמת עליונה וכי האי גוונא הוה מצי לאשכוחי שתיהן פסולות אי קיימא עליונה למעלה מעשרים אלא דמשכח לה שפיר וא"ת כיון דאין מתחתונה גלתה מרובה אלא מחמת עליונה אמאי כשרה הא לקמן ברים הישן (דף כב.) אמרינן סוכה המדובלת כשרה ומפרש שמואל בגמרא קנה עולה קנה יורד וקאמר אביי לא שנו אלא שאין בין זה לזה שלשה אבל יש בין זה לזה ג' פסולה וי"ל דהא אמר רבא התם דאפילו יש בין זה לזה שלשה אם יש בגגו טפח אמרינן חבוט רמי ורביעו תם מפרש דלמעלה מעשרים לא חשיב סכך פסול מאחר שאין הפסול אלא מחמת גובה שקשה לו הא דקאמרינן מתחתונה כשרה ועליונה פסולה איצטריך ליה מהו דתימא נצטרף סכך פסול בהדי סכך כשר שדחק בקונטרס לפרש דאע"ג דקיימא עליונה בתוך כ' מהו דתימא ניגזר למיפסל מתחתונה משום דזימנין דקיימא עליונה למעלה מעשרים דלא מסיק אדעתיה למיחש אתחתונה משום צירוף פסול עם כשר ומדחזי לעליון כי חממו מרובה סבר כמאן דליתיה דמי ולא פסיל לתחתונה קא משמע לן דלא גזרינן הא אטו הא ודוחק הוא זה ועוד דמהאי טעמא הוה מצי למימר שתיהן כשרות אצטריך ליה וגרים ר"ת מתחתונה כשרה והעליונה פסולה היכי דמי כגון דעליונה חמתה מרובה מגלתה ותחתונה גלתה מרובה מחמתה וקיימא מתחתונה בתוך כ' כלומר אבל העליונה לא חיישינן ככל ענין דקיימא ואפילו למעלה מעשרים לא מיפסלא התחתונה בהכי והיינו דקאמר הש"ס מהו דתימא ליצטרף סכך פסול בהדי סכך כשר כלומר שיחשב סכך פסול מחמת דקיימא העליונה למעלה מעשרים קמ"ל דכי האי גוונא לא חשיב סכך פסול וכרים עירובין (דף ג. ושם) משמע קלת כפירוש ר"ת גבי מקלת סכך בתוך כ' ומקלת למעלה מעשרים אף על גב דאי שקלת לההיא יהא חמתה מרובה מגלתה משמע התם דכשרה משום דעכשיו הויא לה גלתה מרובה מחמתה ומיהו גבי הולין יורדין פירשנו לעיל דאפילו חשיב סכך פסול כשרה דמיירי כשגלתה מרובה מחמתה מה שבתוך עשרים והא דקאמרינן (שם) אי קלשת לה ויהא חמתה מרובה מגלתה היינו לפי שלא יכול להתקיים הסכך שבתוך עשרים דמחמת קלישותו יבא הרוח ויפזר או יפול: **בסכת.** ואפילו למאן דאמר יש אם למקרא מודה דלא לחנם נכתב המסורת כדפרישית לעיל (דף ו:): **תחתונה** בשדה. כבר פירשתי לעיל:

אמר

עין משפט
נר מצוה

ט: א ב ג מיי' פ"ה מהלכות סוכה הלכה יג סמג עשין מג טוש"ע א"ח סי' תרכו סעיף ח:
ם ד ה מיי' שם הלכה כב סמג שם טוש"ע א"ח סי' תרכח סעיף ח:

רבינו חננאל

מתני' העושה סוכתו תחת האילן כאילו עשאה בתוך הבית ופסולה. אוקימנא באילן שצלתו מרובה מחמתו, מפני שהיא בסוכה תחת הסוכה, אבל אם היה (אילן) שחמתו מרובה מצלתו, שאינו חשוב כסוכה, ותתך (את) הגוף הנתון על גבי הסכך כשרה. כיצא בו הדלה עליה [פי' על הסוכה] את הגפן ואת הדלעת ואת הקיסום, וסיכך על גבן פסולה, דמצטרף סכך פסול, [פי'] זה הגפן והדלעת והקיסום, בהדי סכך כשר [של סוכה] לפיכך פסולה. אם קצצן כשרה ואפילו לכתחלה, ולא גזרינן היכא דקצצן אטו (היכא) דלא קצצן. סוכה על גבי סוכה כו'. תנו רבנן בסוכות תשבו, בסכת חסר כתיב, דמשמע סוכה אחת ולא שתים, מיכן אמרו לא בסוכה שעל גבי סוכה ולא בסוכה שתחת האילן ולא בסוכה שבתוך הבית. אמר ר' ירמיה פעמים ששתיהן כשרות פעמים ששתיהן פסולות פעמים שהתחתונה כשרה והעליונה פסולה פעמים שהעליונה כשרה והתחתונה פסולה. וכולן פשוטות הן.

מסורת הש"ס

(ה) לקמן יח., כ) (ל"ל בסכת).

תורה אור השלם

ו. בסכת תשבו שבעת ימים כל האזרח בישראל ישבו בסכת: ויקרא כג מב

הגהות הב"ח

(ה) תוס' ד"ה הא קא מצטרף וכו' והאי לחודיה קאי והאי לחודיה קאי ולא אמרינן:

לעזי רש"י

לע"ש. פשתים.
טריילי"א. נפן המונבה על כלונסאות.
אידר"א (יידר"א). קיסוס וצמח מטפס.

מוסף רש"י

הדלה. עולי"ד בלע"ז (לקמן יא.). **ואת הקיסום.** אי"ר"ל בלע"ז והוא נדלה כגפן (שם). **פסולה.** אין מסככין במחובר, דאמר מר (לקמן יב.) נחסך מגרנך ומיקבך. בפסולת גורן ויקב המתיב מדכר (לקמן יא.). **ואם היה סיכוך הרבה מהן.** ימכטלן כרוב, או שקצצן. אף לאחר שסככה כהן, ולא אמרינן תחילת עשיתה בפסול ופסולה (שם).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com